

DR. JIŘÍ BAUM, RŮŽENA BAUMOVÁ

**Z ARCHIVU
CESTOVATELE
4**

Z ARCHIVU
CESTOVATELE 4

Dr. Jiří Baum, Růžena Baumová

O CESTĚ NAPŘÍČ AUSTRALIÍ

Loňského roku podnikl jsem se svou manželkou zajímavou cestu napříč Australií. Trvala půl roku – od 1. února do 29. července 1935. Celá cesta, od odjezdu z Prahy až do návratu, zabrala celý rok, ježto po Australii jsme ještě procestovali Japonsko a Kalifornii.

K cestě použil jsem auta jedné z našich továren. Bylo opatřeno motorem chlazeným vzduchem, šesti koly a dvěma rychlostními

skříněmi, což vše přispělo k tomu, že i obtížné úseky naší cesty, v neobydleném vnitrozemí, jsme projeli bez jediné nehody.

Karoserie velikosti menšího autobusu byla zařízena k obývání a malý pokojík za hlavní místností sloužil jako kuchyně nebo jako pohodlně zařízená temná komora.

Účelem cesty bylo hlavně nasbírání vědeckého materiálu pro zoologické oddělení Národního musea, při čemž přicházely v úvahu hlavně skupiny, kterými se naši přírodopisci zabývají. Mne zajímala nejvíce oekologie australských pavouků a ptáků. Byly pořízeny i četné fotografie, hlavně přírodních objektů – v Australii asi 5 000.

Pro přírodopisce je nejzajímavější Austrálie Západní, kde je nejméně cizích prvků. Proto také zde bylo ztráveno nejvíce času. Základnou byl nám zde Perth, hlavní město Západní Austrálie. Je to nevelké, ale přívětivé město, rozložené na březích malebné Labutí řeky.

Mimo četné menší exkurse podnikli jsme dvě větší cesty, z nichž jedna, trvající 17 dní, vedla daleko na sever pustou, ale svéráznou krajinou.

Únor je nejteplejší australský měsíc a cestování v tu dobu bylo velmi nepříjemné. Práci ztěžovala neustále hejna much, které lezly do očí a do nosu. Dobrá cesta skončila 30 kilometrů na sever od Perthu a brzo jsme jeli divočinou, jen řídce obydlenou. Krajina v této části Austrálie má ráz parkovité stepi, místy tvořící skoro řídký les. Převládají eukalypty, křovité banksie a rozsáhlé skupiny žlutokapů (*Xanthorrhoea*). Cizince překvapuje zelený svěží ráz krajiny, který

ovšem zde v Australii není snad znamením, že by kraj měl dostatek vláhy.

Z ptáků setkáváme se nejčastěji s různými druhy papoušků, z nichž typickým druhem je zelený *Barnardius semitorquatus*.

Cesta vedla kolem misijní stanice Nová Nurcia. Dnes, kdy domorodci, až na nepatrné zbytky, vymizeli, stává se misie výchovným střediskem pro děti bílých Australanů a její střední škola pro dívky má velmi dobrou pověst. V internátě pro domorodé děti měli jsme příležitost vidět asi dvacet chlapců; jsou to však vesměs míšenci, namnoze velmi světlí. Misie byla založena Španěly asi před 80 lety a dosud většina misionářů pochází ze Španělska.

Na další cestě jeli jsme občas podle pšeničných polí. Australský „Pšeničný pás“ (Wheat Belt) prostupuje Západní Australii šikmo: začíná u pobřeží asi uprostřed a vede na jihovýchod, takže přichází k moři na východ od Albany. Nepříznivé hospodářské poměry působí, že se jeho rozměry silně tenčí.

Odznakem pšeničné oblasti jsou skupiny mrtvých eukalyptů. Farmáři kroužkují stromy: oloupávají kůru, aby strom zahynul a příležitostně pak mohl být spálen, aby učinil místo pšeničnému poli. Fauna v těchto oblastech je bohatší a mezi ptáky můžeme pozorovat velká hejna krásných kakadu růžových (*Kakatoe roseicapilla*) a obrovských kakadů černých (*Calyptorhynchus banksii*). Oba působí značné škody na polích.

U Jiberding jsme viděli první tábor domorodců. Měli vystavěny malé chatrče z větví nebo primitivní stany z hadrů. Nápadné byly dlouhé šedivé vousy starých mužů. V táboře bylo asi 40 domorodců.

Uprostřed ležení visel veliký klokan, kterému již scházel ocas. Je to vítaná lahůdka.

Dále na severu jeli jsme většinou pustinou, věnovanou místy chovu ovcí. Osady jsou nejčastěji v místech, kde dobývají zlato. Jsou to malá městečka, obyčejně jen dvě řady dřevěných domků, krytých plechem, po stranách cesty. Prodej lihovin je dovolen jen hotelům, a proto máme hotely, ovšem špatné a primitivní, i v nejmenších osadách. Mnohá z těchto městeček, jako Mount Magnet, v poslední době jen živořila, až stoupající cena zlata je opět probudila k životu. Cue (vyslov kjú), uváděné na všech podrobnějších mapách Austrálie jako město, je tvořeno jen třemi domky!

Krajina místy ztrácí ráz parkovité stepi a nakonec i stepi vůbec a nabývá rázu pouště. Je charakterisována četnými menšími a většími

slanými „jezery“. Z dálky, následkem zrcadlení paprsků, činí dojem jezer; žádné z nich nemělo vody a mnohá jsme na své cestě přejeli napříč. Jejich břehy jsou pokryty slanomilnou vegetací.

V divočině u Horního Murchisonu je krajina zcela nedotčena a několikrát za den jsme viděli stáda klokanů (*Macropus rufus occidentalis* Cahn) a pštrosů emu (*Dromaeus novaehollandiae*). Oba jsou farmáři považováni za škodnou, která ubírá ovčím pastvu a poškozují drátěné ploty ohrad. Měl jsem také příležitost pozorovati a fotografovati zajímavá hnízda tabona (*Leipoa ocellata*). Tento pták si staví jakousi umělou líheň; velkou hromadu klestí a listí, do které snáší vejce, jež se vylíhnou dík teplotě, vzniklé při hnití těchto listí.

Zpáteční cestu jsme nastoupili nejdříve směrem na západ k pobřeží a pak přes Geraldton na jih, do Perthu.

Později vydali jsme se na cestu do jihozápadního cípu Austrálie, který má rovněž velmi osobitý ráz. Jeho háje eukalyptů druhu *džara* (*Eucalyptus marginata*) a *karri* (*Eukalyptus diversicolor*) náležejí k nejkrásnějším lesům Austrálie. Zvláště některé stromy karri dosahují velikých rozměrů.

Velkým nebezpečím pro australské lesy je zakládání požárů v době sucha. V určitou dobu roční mají to farmáři dovoleno, ale oheň často se rozšíří i na sousední pozemky a zničí pak nejen mnoho čtverečních kilometrů lesa, ale ohrožuje i osady. Měli jsme několikrát příležitost jeti takovým hořícím lesem. Bývá to vzrušující divadlo – zvláště za noci.

Několik dní jsme strávili v městečku Albany. Dnes je předním lázeňským městem a letoviskem a v Australii má velmi dobré jméno.

Pro Evropana zdají se místní poměry byti poněkud primitivní; na příklad ani jeden z místních hotelů nemá tekoucí vody a nevyrovná se hotelu ve venkovském českém městě. Albany má ovšem přednost, že je zde méně horko, než kdekoliv jinde v Západní Australii.

Z Perthu jsme podnikli také exkurse do některých jeskyň a později na ostrůvek Carnak, nedaleko Fremantle. Jsou zde zajímavé kolonie mořských ptáků, na příklad australského tučňáka (*Eudyptula minor*), u kterého adaptace pro život v moři pokročila tak daleko, že na souši se jen namáhavě pohybuje pomocí svých křídel, takže vlastně chodí po čtyřech jako ssavec. Hnízdí v děrách, které si hrabe v kolmém břehu.

Na ostrově Carnaku hnízdí také buřňák (*Puffinus tenuirostris*), který má i značnou hospodářskou důležitost. Místy, na příklad v Bassově úžině, sbírají lidé polovyrostlá mláďata a prodávají je v městech na trzích čerstvá nebo nasolená. Jsou prý hledanou lahůdkou.

V dubnu jsme nastoupili vlastní cestu napříč Australií k východnímu pobřeží. Krajina má s počátku opět ráz parkovité stepi až řídkého lesa a místy míváme velké lány pšenice. Pak kraj se stává pustším a malé osady jsou znamením zlatých polí. Menší doly vypadají velmi primitivně: činí dojem studní a jediným dolovacím prostředkem je zde jednoduchý rumpál se kbelíkem. Hornická obydlí vypadají jako cikánský tábor. Také městečka, jako Southern Cross, mají nepořádný a neutěšený vzhled. Hlavním stavebním materiálem je zvlněný galvanisovaný plech, který možno lehko přepraviti jinam, když jsou zlaté doly vyčerpány. Mohli jsme pozorovati příznaky